

УДК 371.3:004.451

ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЦІЛЯХ ДОДАТКОВОЇ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Б. С. Коломієць

ORCID 0000-0002-7723-6666

У статті обґрунтована позиція автора щодо запровадження сучасних інформаційних технологій у навчальний процес ЗВО, направлених на інтенсифікацію формування вмінь і навичок індивідуальної навчальної роботи як педагогічної умови, доступної та перевіреної закордонним досвідом США у ХХ ст. Спираючись на існуючі дослідження західних авторів, визначено, що викладач покликаний супроводжувати здобувачів знань на шляху до становлення компетентностей, які допоможуть успішно виконувати самостійну роботу. Проте, йому необхідно мотивувати студентів та контролювати їх самостійну діяльність, оскільки студент-першокурсник – вчорашній випускник середньої школи, не усвідомлює зміну парадигми освітнього процесу з його переходом до вищої школи. Особливо активно сьогодні відбувається інтеграція в навчальну діяльність новітніх інформаційних технологій та можливостей Інтернет. Аналіз розвитку самоосвіти у США продемонстрував успішне використання технологій передачі інформації з метою проведення самоосвітньої діяльності дистанційно, тому ми вважаємо доцільним використати доступні інструменти ІКТ для підвищення мотивації студентства до індивідуальної навчальної роботи шляхом максимального використання сили наочності, запропонованої інформаційними технологіями нашого часу. Сучасність вимагає впровадження новітніх технологій в освітній процес загалом та способів обміну інформації зокрема, що пришвидшить зворотній зв'язок і покращить способи контролю проведеної самостійної навчальної роботи студентів. Однак для успішного користування доступними ІКТ необхідні уміння і навички самостійної роботи, самоосвітня свідомість та самоконтроль. Володіння іноземною мовою постає перед нами тим ключем, який надає студентам доступ до безмежного професійного самовдосконалення.

Ключові слова: самоосвіта, новітні технології освіти, іноземна мова, компетентність, досвід західних країн.

Постановка проблеми в загальному вигляді та аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Вивчення іноземної мови означає передачу знань учням та управління їх діяльністю. Однією з проблем викладання у вищих навчальних закладах є правильне мотивування студентів, заохочення, формування цілей і мети навчання. Лише правильна мотивація може спонукати студента до самостійного опрацювання матеріалу та зацікавити у вивченні іноземної мови.

З перших курсів студенти, не маючи необхідних вмінь, знань та бажання (у більшості) до самостійної роботи та опрацювання матеріалу, необхідно формувати самоосвітню свідомість. Вироблення відповідних навичок лягає на плечі викладачів перших курсів непрофільних спеціальностей, тому що саме ці предмети мають бути опрацьовані, здебільшого, самостійно.

Основними завданнями стають не лише навчання предмету, а також формування навичок самостійної роботи та їх розвиток. Надзвичайно важливим є пояснення викладачем необхідності вивчення непрофільного предмету та мотивування до роботи над ним. Одним з можливих варіантів підвищення інтересу є наочність. Успішність такого виду діяльності залежить від чітко сформованої мети та видів контролю (Красноголова, 1999).

Сучасний етап розвитку освіти тісно пов'язаний з технологічними досягненнями. Така наука, як «Інженерна психологія», досліджує взаємодію людини і машини, отримані дані використовуються для розробки методичного матеріалу до застосування технічних засобів навчання та програмування.

З розвитком новітніх технологій завдання викладача до наочного представлення будь-якої інформації значно спростилося, так як широке використання мультимедійних пристроїв здобуває все більшої популярності (Гаркавий, 1999). Цінність використання наочності важко переоцінити, тому що цей принцип дидактики почали використовувати досить давно, а саме його складові: ілюстрування, демонстрування, таблиці, діаграми, графіки, що наявні в системі освіти вже кілька століть. Проте лише у друкованому або намальованому вигляді. У сьогоденні є можливість їх використання за допомогою проектора, коли кольори не можуть вицвісти, папір зіпсуватися тощо.

З усебілшою загальнодоступністю та поширенням мультимедійних пристроїв, їх використання стало невід'ємною частиною викладання іноземної мови. Зростає вплив інформаційних технологій на всі компоненти навчання: зміст, мету, методи, засоби та форми, і на вирішення

основних задач педагогіки – розвиток аналітичного мислення та самостійності студентів.

Інформаційні технології являють собою системи, що є комплексом програмно-апаратних засобів, устаткування котрих можуть поєднувати різні види інформації (музика, текст, слайди) і таким чином реалізувати діалог між системою та користувачем (Палагутина, Серповская, 2011).

За умови загальнодоступності викладеної у мережі інтернет інформації, викладач іноземної мови, зокрема, втрачає роль джерела знань, тому що склад навчання: матеріал мовлення, лінгвістична частина, елементи культури мови тощо можуть бути опрацьовані самостійно (Ратушний, 2010). В такому ключі викладач іноземної мови приймає нову роль – порадирика, гідя, інтерпретатора, направляючого та супроводжуючого студентів у лабіринті знань.

Мета статті – дослідити вплив ІКТ на стан сучасної самоосвіти в Україні.

Визначимо критерії відбору професійної лексики: практична необхідність, тематичність, адекватність, відповідна спрямованість; визначимо принципи відбору лексики: функціональна значущість, системність та навчальна цінність. Необхідна підготовка кваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців з глибокими знаннями не лише у самій професії, а також з іноземної мови за професійним спрямуванням, джерелом знань якої є комунікативно-мовна та лексична компетенції, що являють собою дві складові іншомовної професійної компетенції.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Глобалізація та поширення міжнародної співпраці (проведення конференцій, публікації у мережі Інтернет) дають змогу до ознайомлення широкому загалу. Тож, знання іноземних мов – це шлях до професійного зростання, підвищення конкурентоспроможності та засіб самоосвіти (Плугатарьова, 2011).

Організація самостійної роботи та її ефективність є важливими чинниками роботи викладача, в обов'язки котрого входить організація такого виду діяльності, визначення чіткої цілі та мети. Постійно зростає кількість матеріалу, що вимагає від студентів приділяти більше часу на його опрацювання, проте кількість годин не збільшується. Це означає що, більшість завдань та положень вносяться до складу самостійної роботи. Таким чином, під чітким керівництвом викладача, має бути визначено обсяг, форма та час, надання методичної допомоги, закріплення вивченого матеріалу та проведення оцінювання результатів самостійної діяльності студентів.

Необхідно звернути увагу саме на контроль результатів самостійної роботи. Мають бути визначені термін, кількість та зміст контрольних заходів, форма проведення. Роль викладача є важливою та має бути спрямована на розвиток внутрішньої мотивації, для усвідомлення студентами потреби до пізнавальної діяльності. Взаємодія викладача і студента є результатом пізнавального мотиву, що надає такому виду роботи особистісного змісту.

Маємо зауважити, що форми контролю самостійної навчальної діяльності мають особливу цінність, оскільки результативність та реальність проведення індивідуальної роботи з матеріалами по темі можливо оцінити лише за умови належного контролю у тій чи іншій формі. Тому варто розглянути наявні та поширені форми контролю сучасних ЗВО. Найбільш активно використовується тестування, саме тому ми вважаємо, що тестові завдання мають надзвичайну навчальну цінність.

Належним чином складені, відповідно структуровані та оформлені, з чітко поставленими питаннями до теми – саме такі тести сприятимуть формуванню мотивації студентів до реального проведення індивідуальної навчальної роботи. Кожен тест має стосуватися конкретної складової матеріалу для самостійного опрацювання. Якщо ми беремо за приклад вивчення іноземних мов, нам слід приділити увагу усім складовим – лексичній, граматичній, фонетичній. Тому тестові завдання мають містити і перевірку навичок говоріння. Саме цей елемент можливо перевірити дистанційно лише за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та можливостей Інтернет.

Ми вважаємо неможливим повноцінне оволодіння іноземною мовою та іншомовною компетентністю студентами без належного рівня сформованості комунікативних навичок. Під час практичних занять, викладач має можливість прямого контакту, тому перевірка вмінь студентів відбувається безпосередньо у цей час. Тестові завдання не мають такого інструменту, який надав би можливість перевірити результати індивідуальної роботи студентів над комунікативним елементом мовлення. Ми не počуємо, як він говорить. В той час як навчити студента говорити іноземною мовою є головною ціллю її вивчення.

Саме тому можливість спілкування викладача та студента у реальному часі шляхом використання доступних інструментів Інтернет постає перед нами як засіб контролю набутих ними комунікаційних навичок. Ця технологія не надто інноваційна, проте ми пропонуємо використання її у якості засобу контролю, який доповнить та доукомплектує тестування.

Завдяки безпосередньому контакту on-line, коли викладач входить в комунікативний контакт зі студентом з метою перевірки його самостійної роботи, разом з проведенням тестування відбудеться повноцінний контроль індивідуальної навчальної роботи, що буде особливо актуальним для курсів дистанційної освіти, які широко використовуються у ЗВО України в останні роки.

Збільшення кількості інформації та її загальнодоступність ведуть до інтенсифікації процесу навчання, його прискорення та швидкої зміни навчального матеріалу і підходів, що вимагає гнучкості у викладанні іноземної мови. Але ми вбачаємо й позитивну складову в цьому процесі, а саме – мимовільне запам'ятовування. Мимовільне запам'ятовування – це запам'ятовування, яке відбувається без навмисного використання спеціальних засобів для кращого збереження матеріалу в пам'яті (Мищенко та Говорун, 2012). Якщо цей процес буде відбуватися ефективно та направлено, матеріал буде чітко структурований та розрахований на мимовільне запам'ятовування студентами, тоді зростання інформації для самостійного опрацювання матиме позитивний результат. В такому випадку іноземна мова може постати у вигляді ключа до інформації за майбутньою спеціальністю у міжнародній співпраці.

Пряма співпраця між спеціалістами у професійній сфері по всьому світу, обмін інформацією, перевірка гіпотез тощо стали можливими не лише через розвиток науки та новітніх інформаційних технологій, а також завдяки іноземним мовам. Все це повинні пояснювати викладачі перших курсів, котрі мають виходити у перші ряди користувачів інноваційних технологій для розуміння принципів їх роботи та використання, що дасть можливість правильно визначити ціль, мету навчання та види контролю. Важливим фактором успішної самостійної роботи студентів є відокремлення важливої та цінної інформації з величезного масиву матеріалів, що знаходяться у всесвітній мережі Інтернет.

Отже, самостійна робота є найвищою формою навчальної діяльності за критеріями саморегуляції та цільовою спрямованістю. Зазвичай формування у студентів вмінь вчитися самостійно переростає у проблему попереднього підвищення навчальної мотивації, формування інтересу до навчання.

Проте, Інтернет жодним чином не замінює викладача. Лише підготовлений, вироблений та опрацьований для зручної самостійної роботи освітній матеріал представляє собою особливу цінність (Колесникова, 2007). Сформовані методичні вказівки, визначені ціль, мета та проведений контроль в комплексі перетворюють самостійну роботу на вид

освітньої діяльності, що полегшить процес здобуття знань та підвищить внутрішню мотивацію до пізнавальної діяльності та самоосвіти.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, все більшої уваги слід приділяти самостійній роботі студентів, формуванню їх самоосвітньої свідомості, зважаючи на велику кількість інформації іноземною мовою за професійним спрямуванням, що є прикладом вживання вузькоспеціалізованої термінологічної лексики та джерелом словникового запасу.

Педагогічно доцільне використання інформаційних технологій дає можливість підсилювати інтелектуальні можливості студента, впливаючи на його пам'ять, емоції, мотиви, інтереси, створює умови для перебудови структури пізнавальної й продуктивної діяльності.

Література

1. Красногорова І. Б. Формування мотивів учіння студентів у процесі викладання іноземної мови : дис. ... канд. пед. наук. Київ, 1999. 178 с.
2. Плугатарьова О. І. Використання інтернет-контенту під час вивчення іноземної мови. *Англійська мова та література*. Київ, 2011. №11.
3. Палагутина М. А., Серповская И. С. Инновационные технологии обучения иностранным языкам. *Проблемы и перспективы развития образования* : материалы междунар. заоч. науч. конф. Пермь : Меркурий 2011. С.156–159 с.
4. Ратушний І. Школа майбутнього : Інтернет та вивчення іноземних мов. Тернопіль : Лібра Терра, 2010. 136 с.
5. Информационно-коммуникационные технологии в образовании. Термины и определения. ГОСТ Р 52653-2006. URL : https://irorb.ru/files/centri/CEO/16_gost-g-.pdf (дата звернення : 28.09.2018).
6. Колесникова И. А. Коммуникативная деятельность педагога. Москва : ИЦ «Академия», 2007. 326 с.
7. Гаркавий А. Освіта. Технікуми, коледжі. Ми сміливо дивимось у майбутнє! Київ, 2009. 57 с.
8. Мищенко В. Я., Говорун А. В. Мимовільне засвоєння іншомовної лексики. *Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі* : матеріали V Міжнародної науково-методичної конференції. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2012. С. 124-125.

References

1. Krasnolohova, I. B. (1999). *Formuvannia motyviv uchinnia studentiv u procesi vykladannia inozemnoi movy* [Formation of the motives of students' learning in the process of teaching a foreign language]. (Thesis of Candidate of Pedagogical Sciences). Kyiv (ukr).

2. Pluhatariova, O. I. (2001). Vykorystannia internet kontentu pid chas vyvchennia inozemnoi movy [Use of Internet content while learning a foreign language]. *Anhliiska mova ta literature*. Kyiv (ukr).
3. Palahutina, M. A. (2011). Innovatsionnyie tehnologii obuchenii inostrannym yazykam. *Problemy I perspektivy razvitiia obrazovaniia. [Innovative technologies of foreign languages study]*. Perm (rus).
4. Ratushyi, I. (2010). *Shkola maibutnoho: Internet ta vyvchennia inozrmnykh mov. [The future school: Internet and foreign languages learning]*. Ternopil: Libra-Terra (ukr).
5. Host, R. (2006). *Informatsionno-kommunikatsionnyie tehnologii v obrazovanii [Information-communication technologies in education]*. Retrieved from https://irorb.ru/files/centri/CEO/16_gost-r-.pdf (date of appeal: 28.09.2018) (rus).
6. Kolesnikova, I. A. (2007). *Kommunikativnaia deiatelnost pedagoga. [Communicative pedagogical activity]*. Moscow: Academy (rus).
7. Harkavyi A. (2009). *Tehnikumy koledzi my smilyvo dyvymos v maibutnue. [Collges we feel brave to see the future]*. Kyiv: Osvita (ukr).
8. Mishchenko, V. Ya. (2012). *Vymovilne zasvoieniia inshomovnoi leksyky [Automatic developing the foreign lexis]. Metodychni ta psyholohichni problemy vykladannia inozemnykh mov na suchasnomu etapi*. Kharkiv: KhNU (ukr).

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ЦЕЛЯХ ДОПОЛНИТЕЛЬНОЙ МОТИВАЦИИ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ

Б. С. Коломиец

В статье обоснована позиция автора о целесообразности использования опыта разных стран в проведении самообразовательного процесса для улучшения формирования соответствующих компетенций студентами современной Украины. Мы проанализировали процесс становления системы индивидуального обучения в США в XX в. и определили его особенностью использование технологий того времени в образовательных целях, а именно почтовой доставки материалов и заданий. Вузы использовали обратную связь, путем переписки со студентами, что не требовало личного присутствия и существенно сокращало материальные затраты. Наше время предлагает нам упростить и ускорить передачу-получение образовательных материалов путём использования возможностей Интернет и других современных технологий, что позволит не только сократить затраты времени на обратную связь, но также предлагает новые виды и формы проведения контроля выполнения заданий и проверку знаний, полученных студентами, как результат самообразовательной работы. Современные технологии быстрой передачи информации уже интегрированы в социум, студенты обладают определенным уровнем компетентности их использования. Мы видим возможности использования ИКТ в образовании в виде инструмента по эффективному самообразованию, что без соответствующего контроля со стороны преподавателей вузов несет в себе определённые риски, поэтому

индивидуальная работа студентов должна иметь обратную связь. Возможности Интернет предоставляют нам эту связь в режиме реального времени, что, безусловно, повысит эффективность взаимодействия преподаватель-студент в сравнении с устаревшими формами передачи данных.

Ключевые слова: самообразование, опыт зарубежных стран, компетентность, современные технологии.

THE USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES AIMED TO ADDITIONALLY MOTIVATE THE STUDY OF FOREIGN LANGUAGES

B. S. Kolomiets

The article substantiates the assumption made by author on the advisability to use foreign experience in the field of self-learning to ease and intensify the process of self-education competence formation by modern students in Ukraine. After analysis of the self-study peculiarities in the USA author made a conclusion on the necessity to use modern technologies to expedite the interaction between the student and professor by means of Internet and other innovative technologies. Distance learning requires fast feed-back to make study process more efficient while Internet provides the possibility to make this anywhere and anytime moreover it enables to conduct the examination a thousand times more effective. For example, on-line tests, on-line chats and on-line video chats give the professor opportunity to evaluate the student's self-learning work on the material. Along with the forms and methods of control there is another peculiarity of modern technologies as free location of the recipient. Which allows to provide most of people all around the world with the material to work over regardless their nationality and distance to the University which carries on the distance courses. This technology blurs the boundaries for the self-learners allowing them to become the student of any university requiring only competence in self-education, Internet connection and self-motivation to study individually. Time management is that component of distance learning which is essential and integral for successful accomplishing the courses and achieving the expected results.

Key words: Self-study, modern technologies, Internet, distance learning.

Коломієць Богдан Сергійович – викладач Української медичної стоматологічної академії (м. Полтава, Україна). E-mail: Kolombogd1@gmail.com

Kolomiets Bohdan Serhiiiovych – teacher of the Ukrainian medical stomatological academy (Poltava, Ukraine). E-mail: Kolombogd1@gmail.com